

<p>معاونت برنامه ریزی، پژوهش و فناوری اطلاعات نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور</p>	 <p>نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور</p>	<p>نهاد آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور</p>
<p style="text-align: right;">عنوان سند:</p> <p style="text-align: center;">روش اجرایی تهیه شناسنامه‌ی تولید</p>		

<p style="text-align: center;">کد سند: IPLF-SS-P-06 01:1397</p>	
<p>تاریخ بازنگری:</p>	<p>تاریخ تهیه: ۱۳۹۶/۱۰/۱۵</p>

<p>تصویب کننده:</p>	<p>تایید کننده: معاونت برنامه ریزی، پژوهش و فناوری اطلاعات نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور</p>	<p>تهیه کننده: پژوهشکده‌ی آمار</p>
---------------------	---	--

۱- هدف

به منظور تحلیل وضع موجود و ارزیابی سیاست‌های اجرایی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، منطبق نمودن شاخص‌های آماری با نیازهای برنامه‌ریزی در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، متصل نمودن نظام آمار و نظام برنامه‌ریزی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، تدوین و ارایه دوره‌ای آمارنامه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در جهت تولید اطلاعات مورد نیاز برای تصمیم‌گیری مدیریت آمار، تمرکز بر یکپارچه‌سازی داده‌ها و اطلاعات آماری، اسناد و اطلاعات مدیریت آمار در قالب ساختار واحد و به روزرسانی به موقع داده‌ها و اطلاعات آماری نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور براساس آخرین تغییرات در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با همکاری مدیریت آمار معاونت‌ها (سطح یک) و واحدهای آمار کتابخانه‌های (نهادی، مشارکتی و مستقل) ملزم به طراحی شناسنامه‌ی تولید برای تمام آمارها و شاخص‌های تولیدی به تفکیک حوزه‌های فعالیت‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور است.

۲- دامنه کاربرد

در مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و تمامی مدیریت آمار معاونت‌ها (سطح یک) و واحدهای آمار کتابخانه‌های (نهادی، مشارکتی و مستقل) عمومی (سطح دو و سه) می‌بایست این روش اجرایی در آن‌ها استقرار یابد.

۳- تعاریف

تعاریف مربوط به شناسنامه شاخص در دستورالعمل پیوست ارایه شده است.

۴- روش کار

- براساس نیازسنجی اقلام آمارهای مورد نیاز هر واحد تابعه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و تأیید مدیریت آمار کتابخانه‌های (نهادی، مشارکتی و مستقل) عمومی (سطح دو و سه) و همچنین نیازسنجی آماری انجام شده از بهره‌برداران و ذینفعان از قبیل شهروندان، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و سایر دستگاه‌های مرتبط در حوزه فرهنگ، در نهایت تأیید مدیریت آمار سطح یک و تأیید مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و تصویب در شورای سیاست‌گذاری آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، هر واحد تابعه باید شناسنامه‌ی اقلام/ شاخص‌های واحد تابعه خود را در قالب فرم شناسنامه تولید، تکمیل و به مدیریت آمار سطح دو و سه ارسال و در صورت تأیید شناسنامه‌ی شاخص‌ها، مستندات را جهت بررسی و تأیید به مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور ارسال نماید و پس از بحث و بررسی به تصویب مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور برسد.
- مدیریت آمار (سطح یک، دو و سه) و واحدهای تابعه متولی حوزه‌های تخصصی باید شناسنامه‌های مربوط را حداکثر ظرف سه ماه پس از ابلاغ شاخص‌های تأییدشده، به مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور ارایه نمایند.
- تولید و انتشار داده‌ها و اطلاعات آماری مذکور با همکاری مدیریت آمار معاونت‌ها (سطح یک) و واحدهای آمار کتابخانه‌های (نهادی، مشارکتی و مستقل) عمومی (سطح دو و سه) انجام خواهد شد و

راهکار اجرایی آن و نحوه همکاری و تعامل واحدهای تابعه با مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور توسط مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور تعیین خواهد شد.

- به منظور تهیه داده‌ها و اطلاعات آماری مورد نیاز برای محاسبه شاخص‌های حوزه‌های تخصصی مختلف، مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور باید پس از دریافت شناسنامه‌ی شاخص‌ها، نسبت به عملیاتی کردن برنامه‌ی اجرایی مربوط، شامل سامان‌دهی سیستم‌های ثبتی، اجرای طرح‌های آمارگیری، راه‌اندازی دادگان آماری نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، راه‌اندازی سامانه‌های اطلاعاتی و زمان‌بندی اقدام کند و اعتبارات مورد نیاز را حداکثر ظرف شش ماه تهیه و به تصویب شورای سیاست‌گذاری آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور برساند.
- پس از تعیین حوزه‌های مختلف فعالیت‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، نشریه‌ای حاوی شاخص‌های حوزه‌های تعیین شده به همراه شناسنامه‌ی این شاخص‌ها توسط مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور منتشر شود.

۵- مسئولیت‌ها

ردیف	شرح اقدام	مرجع سازمان مسئول	مرجع قانونی
۱	تکمیل شناسنامه‌ی اقلام/شاخص‌های آماری	مدیریت آمار سطح یک، دو و سه	ماده ۳۴، ماده ۱۷ و ماده ۱۸ نظام‌نامه نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
۲	تأیید شناسنامه‌ی اقلام /شاخص‌های آماری	مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و مدیریت آمار سطح یک، دو و سه	ماده ۳۴، ماده ۱۷ و ماده ۱۸ نظام‌نامه نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
۳	تصویب شناسنامه اقلام /شاخص‌های آماری	مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	ماده ۲۸، ماده ۱۰ نظام‌نامه نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

۶- پیوست‌ها: فرم نیازسنجی قلم/ شاخص آماری نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

فرم نیازسنجی شاخص/قلم آماری	
عنوان شاخص/قلم آماری: شماره شناسه یکتا شاخص/قلم آماری:	
(فقط برای شاخص) فرمول محاسبه شاخص آماری:	
(فقط برای شاخص) نام و روش تولید متغیر(های) مورد استفاده در محاسبه شاخص آماری:	
نام متغیر:	روش تولید: ☐ ثابتی ☐ سرشماری ☐ نمونه‌گیری ☐ سایر(ذکر شود):
نام متغیر:	روش تولید: ☐ ثابتی ☐ سرشماری ☐ نمونه‌گیری ☐ سایر(ذکر شود):
وضعیت تولید: در حال حاضر تولید می‌شود ☐ در حال حاضر تولید نمی‌شود ☐	
تعاریف واژه‌های مورد استفاده در محاسبه شاخص:	
واحد اندازه‌گیری:	
سطح جغرافیایی ارابه اطلاعات:	
دوره زمانی ارابه اطلاعات: ☐ سالانه ☐ فصلی ☐ ماهانه ☐ سایر (ذکر شود):	
تفکیک‌های مورد نیاز و فهرست مؤلفه‌های هر تفکیک:	
نام تفکیک اول:	فهرست مؤلفه‌های تفکیک اول:
نام تفکیک دوم:	فهرست مؤلفه‌های تفکیک دوم:
نام تفکیک سوم:	فهرست مؤلفه‌های تفکیک سوم:
دستگاه(های) اجرایی متولی:	واحد تابعه:
نوع کاربرد:	
استاندارد شاخص:	
تأیید مدیریت آمار سطح سه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور تأیید مدیریت آمار سطح دو نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور تأیید مدیریت آمار سطح یک نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور تأیید مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور:	
توضیحات:	

دستورالعمل تکمیل فرم

- شماره ردیف شاخص: هر حوزه مفهومی شماره‌های پیاپی به شاخص‌های مرتبط به خود اختصاص می‌دهد، مثل: ۱، ۲ و
- عنوان شاخص آماری: هر شاخص به صورت دقیق، بر اساس معیارهای علمی به فارسی نام‌گذاری می‌شود. در این نام‌گذاری در حد امکان از واژه‌ها و اصطلاحات معنادار در نزد کارشناسان موضوع استفاده می‌شود.
- نام شاخص (لاتین): در این قسمت برابر نهاده‌ی لاتین نام فارسی شاخص (در صورت وجود) آورده می‌شود.

- **قلم آماری:** قلم آماری، صفت تعریف شده یا طبقه‌بندی شده‌ای از موضوع مورد آمارگیری است (با ارتباطات مشخص با دیگر صفات) که بتواند در قالب جداول آماری معینی جای گیرد. به عنوان مثال «سن» یک صفت «فرد» مورد آمارگیری (یعنی موضوع آمارگیری در یک آمارگیری جمعیتی) است که به صورت عام یک «قلم آماری» نامیده می‌شود.
- **نوع شاخص:** شاخص‌ها می‌توانند کیفی یا کمی باشند. در این قسمت نوع شاخص با علامت \times در خانه‌ی مربوط تعیین می‌شود. شاخص‌هایی که در این مجموعه برای آن‌ها شناسنامه ارایه شده است از نوع شاخص کمی بوده و بنا بر این بخش نوع شاخص ارایه نشده است.
- **شیوه‌ی محاسبه شاخص کمی (فرمول محاسبه شاخص):** در این قسمت فرمول یا فرمول‌های محاسبه‌ی شاخص به صورت دقیق آورده می‌شود. شیوه‌ی ارایه‌ی فرمول به‌گونه‌ای است که تشخیص رابطه‌ها بین اقلام آماری برای محاسبه‌ی شاخص به‌سادگی میسر می‌باشد. برای نوشتن فرمول از نمادهای متداول استفاده می‌شود. به‌علاوه در این قسمت تمامی نمادهای به‌کار رفته در فرمول تعریف می‌شوند. به عنوان مثالی از شاخص‌های کمی، می‌توان شاخص امید زندگی بدو تولد را نام برد که با استفاده از فرمول زیر محاسبه می‌شود:
- **اقلام آماری شاخص بالا به شرح زیر است:**

$$e_0 = \frac{T_0}{I_0}$$

T_x : مجموع سال‌های زندگی نسل را از بدو تولد به بعد نشان می‌دهد.

I_x : تعداد بازمانده نسل در سن دقیق

- **شیوه‌ی محاسبه شاخص کیفی:** در صورتی که شاخص کیفی باشد، باید از طریق نظرسنجی از خبرگان و کارشناسان مربوط اقدام به عدد دهی به شاخص شود. بر این اساس پرسش‌هایی را که بر مبنای آن می‌توان وضعیت تمام ابعاد شاخص را مورد سنجش قرار داد مشخص می‌شوند. لازمه‌ی بیان پرسش‌ها، تعریف دقیق شاخص و مشخص کردن ابعاد مختلف آن در بخش قبل است.
- **نام متغیر مورد استفاده در محاسبه شاخص:** کمیت استفاده شده در صورت یا مخرج هر شاخص است.
- **روش تولید:** روش‌های مختلفی برای تولید داده‌ها وجود دارد. روش‌های تولید داده می‌تواند ثبتی، آمارگیری (سرشماری، نمونه‌گیری) و یا سایر روش‌ها از جمله نظرسنجی یا اجرای آمارگیری‌های جدید باشد. در این قسمت روش تولید هر یک از متغیرهای استفاده شده در هر شاخص باید مشخص شود. ممکن است تمام متغیرهای استفاده شده در یک شاخص به روش نمونه‌گیری تولید شود، یا ممکن است تمام متغیرهای استفاده شده در یک شاخص به روش ثبتی یا سرشماری تولید شود و یا ممکن است روش تولید متغیرهای استفاده شده در یک شاخص ترکیبی از روش‌ها باشد؛ مثلاً یک متغیر به روش نمونه‌گیری و متغیر دیگر از طریق سرشماری تولید شود. به تعداد متغیرهای استفاده شده در هر شاخص باید وضعیت تولید و روش تولید آن مشخص شود.
- **وضعیت تولید:** وضعیت تولید یا عدم تولید شاخص در حال حاضر را بیان می‌کند. در صورتی که شاخص مورد نظر در حال حاضر تولید شود، عبارت «در حال حاضر تولید می‌شود» علامت‌گذاری می‌شود، در غیر این صورت عبارت «در حال حاضر تولید نمی‌شود» علامت‌گذاری می‌شود.

- **تعاریف واژه‌های مورد استفاده در محاسبه شاخص:** در این قسمت هر شاخص به صورت دقیق تعریف می‌شود. تعریف به‌گونه‌ای ارایه می‌شود که تولیدکننده و کاربر با ماهیت شاخص آشنا شده و علت و روش محاسبه‌ی آن را درمی‌یابند. به عنوان مثال در شاخص «امانت خارج به جمعیت» که از دو متغیر «تعداد امانت خارج (یک ساله)» و «جمعیت در سال مد نظر» تشکیل شده است، لازم است در بخش «تعاریف واژه‌های مورد استفاده در محاسبه شاخص» در شناسنامه شاخص‌ها، تعریف امانت خارج و جمعیت در سال مد نظر، بیان شود.
- **واحد اندازه‌گیری:** واحد اندازه‌گیری کوچک‌ترین معیار اندازه‌گیری و شمارش است. برای اندازه‌گیری یک کمیت بایستی آن را با مقدار ثابتی از آن کمیت مقایسه کرد که به آن مقدار ثابت از کمیت، واحد اندازه‌گیری می‌گویند. یکی از جنبه‌های مشترک بین همه‌ی اندازه‌گیری‌ها وجود یک واحد اندازه‌گیری برای مقایسه‌ی رقم‌های حاصل از اندازه‌گیری‌های مختلف است.
- **پوشش جغرافیایی (سطح جغرافیایی):** هر کدام از قلم‌های آماری سازنده شاخص می‌تواند پوشش جغرافیایی شهر، استانی و غیره داشته باشد. در این قسمت پوشش جغرافیایی قلم‌های اطلاعاتی سازنده شاخص مشخص می‌شود.
- **دوره زمانی اندازه‌گیری شاخص:** دوره‌های زمانی موردنظر برای محاسبه‌ی شاخص که عمدتاً به دوره‌های زمانی داده‌های تولید شده بستگی دارد. در خصوص آمارهای ثبتی که در هر لحظه تولید و ثبت می‌شود، امکان محاسبه‌ی شاخص‌ها وجود دارد ولی اطلاعاتی که از آمارگیری‌ها به دست می‌آید بسته به آن‌که آمارگیری، سالانه، فصلی، ماهانه و یا روزانه باشد، شاخص‌های قابل محاسبه نیز، سالانه، فصلی، ماهانه و روزانه خواهد بود.
- **تفکیک‌های مورد نیاز و فهرست مؤلفه‌های هر تفکیک:** ارایه برخی شاخص‌ها می‌تواند به تفکیک‌هایی از جمله کتابخانه‌های درجه یک، دو و سه، محلی، استانی و... مورد نظر باشد که در صورت نیاز، در این بخش، تفکیک‌های موردنظر باید بیان شود.
- **دستگاه(های) اجرایی متولی (واحد تولیدکننده):** در این قسمت نهاد تولیدکننده‌ی قلم‌های اطلاعاتی سازنده‌ی شاخص مشخص می‌شود. نهاد تولیدکننده‌ی اقلام آماری می‌تواند مرکز آمار ایران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی و یا سایر نهادها باشند.
- **نوع کاربرد:** در این بخش توضیح مختصری در مورد حوزه‌های کاربرد شاخص ارایه می‌شود. کاربرد شاخص در تشریح وضعیت برنامه‌های اجرایی و نیز پایش موضوع متناظر آورده می‌شود.
- **استاندارد شاخص:** در صورتی که برای شاخص کمی و کیفی معرفی شده، استاندارد وجود داشته باشد در این قسمت آورده می‌شود تا امکان ارزیابی و نظارت بر پیشرفت در زمینه‌ی مرتبط فراهم آید.
- **توضیحات:** در این قسمت، توضیحات تکمیلی مورد لزوم در باره‌ی هر شاخص ارایه می‌شود.